

le sleduje spôsoby a možnosti postupného uplatňovania sa domáceho jazyka, upriamuje pozornosť na podstatnú jazykovú otázku.

Napokon konštatuje, že „*k formovaniu určitého regionálneho a neskoršie národného povedomia a možno aj k väčšiemu záujmu o pestovanie materinského jazyka prispeli aj texty inojazyčné*“ (s. 181).

Vo svojich výkladoch a hodnoteniach sa odvoláva na doterajšie výsledky slovenského literárnohistorického výskumu a pripomína významné postavy slovenskej literárnej vedy (S. Šmatlák, J. Minárik, M. Hamada, V. Turčány, G. Gáfriková, E. Brtáňova a pod.) a v špecifických otázkach sa odvoláva aj na dôležité zistenia z iných vedných odborov – najčastejšie jazykovedcov (napr. E. Paulini), ale nie len domácich, ale aj na európskych odborníkov z rôznych príbuzných vedných odborov: napríklad z histórie, filozofie, kulturológie a pod. (napr. R. Johnson, P. Burke).

No i napriek tomu, a možno práve vďaka tomu, jej práca vyznieva ako dôležitý odkaz o potrebe neustáleho pokračovania a rozvíjania literárnohistorického výskumu v súčinnosti s interdisciplinárnym prístupom pri hľadaní odpovedí na množstvo stále ešte nezodpovedaných otázok.

Lenka Rišková

Mgr. Lenka Rišková, PhD.
Ústav slovenskej literatúry SAV
Konventná 13
813 64 Bratislava
SR
e-mail: lenka.riskova@gmail.com

SOUČKOVÁ, Marta – GAVURA, Ján – KITTA, Richard (ed.): TOP 5 2010: SLOVENSKÁ LITERÁRNA A VÝTVARNÁ SCÉNA 2010 V ODBORNEJ REFLEXII. Prešov : Občianske združenie FACE, 2012. 136 s.

Zostavovatelia antológie štúdií TOP 5 deklarujú od úvodu snahu mapovať a reflektovať umelecky najhodnotnejšie či presnejšie najzaujímavejšie knihy poézie a prózy vydané v roku 2010. Jednotlivé interpretačné sondy vznikali s odstupom dvoch rokov, čo malo autorskému kolektívu na jednej strane poskytnúť dostatočný priestor na dôkladnú analýzu, no zároveň nespôsobiť presun skúmaných textov z aktuálneho kontextu literárnej diskusie do rámca literárnej histórie. Preto je možno namieste otázka, či je spomínaný dvojročný časový odstup naozaj relevantným a dostatočným činiteľom, ovplyvňujúcim úroveň hodnotenia. Jednotlivé texty sú totiž súčasťou záujmu aktuálnej literárnej kritiky, ktorá sa s ich umeleckou stopou ešte stále iba vyrovnáva.

V publikácii autori predstavujú podľa ich vyjadrenia reprezentatívne a esteticky exkluzívne texty, ktoré majú potenciál „zaradiť sa v budúcnosti do Zlatého fondu slovenskej

literatúry“. V tejto súvislosti sa však môžeme domnievať, že možno práve táto ambícia analyzované texty čitateľsky ovplyvní. Zámerom antológie je totiž osloviť širšiu čitateľskú verejnosť, ktorá na označenie „klasické dielo“ nemusí reagovať pozitívne, najmä v závislosti od charakteru školsky prezentovanej literatúry. Táto poznámka však nie je interpretačne relevantná.

Čitateľom publikácie autori postupne predstavujú knihy desiatich tvorcov (piatich poetov a piatich prozaikov). Ide o predstaviteľov umelecky etablovanej generácie, ktorej texty patria do širšieho literárneho kánonu (napr. D. Dušek, P. Vilikovský, ale aj M. Haugová a A. Ondrejková), resp. skupiny autorov, ktorí do priestoru kanonizovaných textov a autorov postupne prenikajú (J. Litvák, P. Macsovszky, M. Kompaníková, L. Bendzák), ale aj úplných debutantov (K. Džunková), či postdebutantov (I. Dobrákovová). Kvantitatívne užšou a kvalitatívne menej ambicióznou súčasťou zborníka je reflexia diania na domácej výtvarnej scéne. Ťažiskom týchto výstupov nie je ucelená analýza, skôr si všímame postupné predstavovanie diel, resp. čiastkové zhodnotenie konkrétného umeleckého výkonu (prezentácie), ktorého recepcia si vyžaduje určitú akademickú fundovanosť a kompetentnosť. V podobnom konceptuálnom zameraní sú formulované aj prezentované texty. Trošku odlišný status má text o kurzoch *Multimodálneho tvorivého písania*, ktorý má popri ostatných príspevkoch charakter skôr PR správy o konkrétnom realizovanom projekte.

Môžeme polemizovať s tým, či práve vybrané knihy najobjektívnejšie reprezentujú publikačnú a estetickú úroveň literatúry v roku 2010, čo samozrejme nezbavuje konkrétny výber diel a ich jednotlivé analýzy umeleckej legitimacy. Zdá sa však, že publikácia v prvom rade reprezentuje osobné preferencie a vkus autorov jednotlivých štúdií. Značne homogénny je autorský kolektív, ktorého domovským prostredím je najmä Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. Tieto skutočnosti do istej miery ovplyvňujú charakter výberu jednotlivých analyzovaných literárnych diel. V literatúre a umení vôbec je totiž pomerne komplikované vytvárať objektívnejšie kvalitatívne rebríčky. Preto aj v tomto prípade by sa dalo uvažovať o adekvátnosti samotného názvu antológie (*TOP 5 2010*). Tieto otázky samozrejme nechcú spochybňovať estetické kvality textov, ktoré sa do výberu dostali.

Z tohto pohľadu nie je potrebné polemizovať o odbornej hĺbke a fundovanosti publikovaných štúdií, ktorú zabezpečuje akademicky etablovaný tím autorov. Publikované texty majú interpretačno-kritický charakter. Štúdie sa pohybujú v širšej charakterovej škále vymedzenej poetologickou analýzou textov, interpretačnými ponormi, štruktúrnymi a motivickými sondami, či intertextovými presahmi. Každá štúdia viac, či menej kulminuje pri niektorej z týchto charakteristík (nemožno hovoriť o jednoznačnom a identickom prístupe). Ide o precízne analýzy zvolených textov, podporené bohatým textovým materiálom a argumentmi, ktoré texty interpretačne zasadzujú do istého tematického priestoru. Vo viacerých prípadoch je tento priestor rozšírený intertextovými rámcami, na ktoré je možné ukázať a odhaliť ich. Pre jednotlivé štúdie je príznačné východisko v širšom recenznom geste (najmarkantnejšie najmä pri analýze debutu K. Džunkovej – tu je najviac cítiť hodnotiaci aspekt aj s istým prognostickým rozmerom), ktoré je podkladom pre následný poetologický (interpretačný...) rozbor. Väčšina rozoberaných diel je potom

zasadená aj do kontextu autorovej tvorby, či širšieho literárneho rámca. Napriek tomu nevidieť pri jednotlivých štúdiách nejaký jednotiaci prvok (ani na metodologickej úrovni), ktorý by nebol rámcovaný len rokom vydania analyzovaných kníh, ide najmä o rôznorodé mapovanie a analytické pomenovanie rôznorodých textov bez dajakého vyústenia. Práve toto v publikácii *TOP 5* chýba, keďže má ambície, ktoré sú vyššie ako byť len zborníkom štúdií. Podľa autorského deklarovania má záujem obsiahnuť živý literárny kontext, no zároveň chce pripraviť podklady pre nasledujúcu historickú syntézu. Okrem toho je v publikácii prítomná ambícia osloviť aj laickú čitateľskú verejnosť.

Martin Štreba

Mgr. Martin Štreba, PhD.
Filozofická fakulta UCM v Trnave
J. Herdu 2
917 01 Trnava
SR
e-mail: Martin@streba.sk